Investors' Forum

Gedimino pr. 10-9B
LT-01103 Vilnius, Lietuva
El.p. info@investorsforum.lt
www.investorsforum.lt

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai
Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetui

2026 m. lapkričio 6 d.

INVESTORS' FORUM POZICIJA IR SIŪLYMAI DĖL PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-675 46¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO 2 PRIEDĖLIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1669

Asociacija „Investors' Forum" (toliau – Asociacija) pritaria Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 46¹ straipsnio pakeitimo ir papildymo 2 priedėliu įstatymo projekto Nr. XVP-1669 (toliau – Projektas) krypčiai – stiprinti paskatas įmonių investicijoms į technologinį atsinaujinimą: robotizaciją, automatizaciją, dirbtinį intelektą, duomenų analitiką, programinę ir kitą pažangią įrangą.

Prašome rengiant Vyriausybės išvadą dėl Projekto ir svarstant Projektą Seime įvertinti šiuos mūsų siūlomus patobulinimus ir į juos atsižvelgti: (1) lengvatą taikyti ne tik apdirbamajai gamybai, bet ir kitų sektorių našumą didinančioms investicijoms, taip pat investicijoms į atsinaujinančios energijos gamybą, kaupimą ir susijusią tinklų infrastruktūrą bei į skaitmeninės ekonomikos veiklai skirtą kompiuterinę techniką, kartu išlaikant aiškų technologinį tinkamo turto sąrašą; (2) įstatymo tekste aiškiai atskirti dvigubą išlaidų atskaitymą nuo metinės apmokestinamojo pelno mažinimo ribos; (3) nustatyti neribotą naujosios lengvatos taikymo laikotarpį; (4) patikslinti fiskalinio poveikio vertinimą. Konkretūs siūlymai dėl Projekto nuostatų pateikiami prie kiekvienos temos.

Projektas tiesiogiai susijęs su Vyriausybės įsipareigojimais. Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 patvirtintos Vyriausybės programos 72 punkte Vyriausybė įsipareigojo parengti pelno mokesčio sistemos pertvarką, sudarančią galimybes neapmokestinti reinvestuojamo pelno, o Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 675 patvirtinto plano 2.9 priemone numatyta iki 2027 m. II ketvirčio pakeisti Pelno mokesčio įstatymą ir išplėsti investicinio projekto lengvatos taikymą. Siūlomi patobulinimai prisidėtų prie šių įsipareigojimų įgyvendinimo. Šiuos siūlymus Asociacija pristatė ir 2026 m. spalio 26 d. forume su Vyriausybe.

1. **Kodėl paskata reikalinga**

Lietuvos problema – ne bendras investicijų lygis, o jų struktūra. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas Lietuvoje viršija ES vidurkį, tačiau darbo našumas tebėra gerokai mažesnis. Visuose ekonomikos sektoriuose investicijų į MTEP, programinę įrangą ir kitą intelektinę nuosavybę lygis Lietuvoje išlieka vienas žemiausių ES, o pramonėje nepakankamai investuojama į gamybos įrangą. Būtent šios investicijos tiesiogiai susijusios su našumo didinimu. Be to, Lietuvos kapitalo gylis yra vienas žemiausių ES, o investicijos į automatizavimą ir robotizavimą leidžia mažinti darbuotojų trūkumą, dalį darbo pakeičiant mašinomis.

Projekte siūlomas mechanizmas tikslingesnis už estišką modelį. Estijoje pelno mokestis atidedamas visam nepaskirstytam pelnui, nepriklausomai nuo to, ar jis investuojamas į gamybinį turtą, ar laikomas pinigais arba investuojamas į finansinį turtą. Estijos įmonių analizė rodo didesnį likvidumą ir mažesnį įsiskolinimą, tačiau ilgalaikis poveikis investicijoms ir produktyvumui yra silpnas arba mišrus. Projekte mokestinė nauda siejama tik su faktinėmis investicijomis į reikalavimus atitinkantį turtą.

Kitų šalių patirtis rodo, kad rezultatą lemia paskatos trukmė ir taikymo apimtis. Italijos „Industria 4.0" paskatos, kurioms Projektas artimiausias, padidino investicijas ir kapitalo intensyvumą. Jungtinės

Investors' Forum

Gedimino pr. 10-9B
LT-01103 Vilnius, Lietuva
El.p. info@investorsforum.lt
www.investorsforum.lt

Karalystės 2021–2023 m. laikinas 130 proc. atskaitymas daugiausia paankstino jau suplanuotas investicijas, o reikšmingo bendrų verslo investicijų šuolio nenustatyta.

2. **Siūlome išplėsti lengvatos taikymo sritį, išlaikant jos tikslingumą**

Projekto 2 straipsniu siūlomo priedėlio turto aprašymuose dauguma pozicijų siejamos tik su gamybos procesais. Dėl to padidinto atskaitymo taikymas būtų nepagrįstai susiaurintas, ypač paslaugų ir kitų sektorių investicijoms, nors automatizavimo, robotizavimo, skaitmenizavimo ir dirbtinio intelekto sprendimai didina našumą ir logistikoje, paslaugų, energetikos bei kituose sektoriuose. Siūlome priedėlio pozicijose, kuriose tai tikslinga, šalia gamybos procesų nurodyti ir paslaugų teikimo bei kitus vieneto veiklos procesus.

Kartu lengvata turi išlikti tikslinė, kad valstybė nefinansuotų investicijų, kurios būtų įvykusios ir be papildomos paskatos. Siūlome išplėsti veiklos procesų, kuriuose naudojamas tinkamas turtas, apimtį, o tinkamo turto sąrašą papildyti toliau siūlomu atsinaujinančios energetikos turtu ir skaitmeninės ekonomikos veiklai skirta kompiuterine technika. Padidintas atskaitymas turi būti taikomas tik priedėlyje apibrėžtoms tinkamo turto kategorijoms, o investicijos, skirtos tik turimam turtui pakeisti analogišku turtu, kaip ir dabar, investiciniu projektu nelaikomos. Tinkamo turto sąrašas turėtų būti grindžiamas aiškiais, technologiškai neutraliais kriterijais, kad nepasentų ir nekeltų klasifikavimo ginčų. Siūlome į kompiuterinės technikos grupę įtraukti ir duomenų centrų, debesų kompiuterijos, kraštinio skaičiavimo, didelio našumo skaičiavimo, duomenų saugojimo ir perdavimo, elektroninių ryšių, kibernetinio saugumo, dirbtinio intelekto, programinės įrangos kūrimo, skaitmeninių platformų ir paslaugų bei kitų skaitmeninės ekonomikos veiklų vykdymui skirtą kompiuterinę techniką. Gamybos sąvoka šių veiklų nepaliečia, nors būtent jų pagrindu kuriamas dirbtinio intelekto ir duomenų ekonomikos pajėgumas. Lengvatos tikslingumą siūlome užtikrinti ne atskirų sektorių sąrašu, o Projekte jau numatytais kriterijais: priedėlyje apibrėžtomis tinkamo turto kategorijomis, investicinio projekto sąlygomis ir analogiško turto pakeitimo neįtraukimu. Jei lengvata būtų taikoma tik atskiriems sektoriams, našumą didinančios investicijos logistikoje, energetikoje ar paslaugose liktų be paskatos, o įmonėms tektų ginčytis, ar jų veikla priskirtina lengvatą turinčiam sektoriui. Todėl siūlome taikymą apibrėžti pagal investicijos pobūdį, kad sektorinėms interpretacijoms liktų kuo mažiau vietos.

Siūlome į lengvatos taikymo sritį įtraukti investicijas į atsinaujinančių išteklių energijos gamybą, energijos kaupimo įrenginius ir sistemas bei jų prijungimo prie elektros tinklų infrastruktūrą, nes tokios investicijos papildomai stiprintų Lietuvos energetinį atsparumą. Kadangi dalis šio turto priskirtina turto grupei „įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“, ši grupė turi būti nurodyta 2 priedėlyje. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2026 m. birželio 29 d. išvados dėl Projekto (toliau – TD išvada) 2 punkte siūloma 46¹ straipsnio 1 dalies 3 punkto, kuriame vardijamos turto grupės, atsisakyti kaip perteklinio; Asociacija tam pritaria, o jei šis punktas paliekamas, grupė turi būti nurodyta ir jame.

Atsižvelgdami į tai, siūlome šiuos Projekto pakeitimus (jie formuluojami pagal Projekto tekstą; jei Seimo Biudžeto ir finansų komitetas pritartų TD išvados 8.3 punkte siūlomam pavadinimui „2¹ priedėlis“, nuorodos į 2 priedėlį atitinkamai tikslintinos):

1) pagal TD išvados 2 punktą Projekto 1 straipsnio 1 dalimi dėstomo 46¹ straipsnio 1 dalies 3 punktą išbraukti kaip perteklinį; jei šis punktas paliekamas, jame po turto grupės „mašinos ir įrengimai“ pavadinimo įrašyti turto grupės pavadinimą „įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“;

2) Projekto 2 straipsniu dėstomo 2 priedėlio turto grupės „Mašinos ir įrengimai“ 1 punkte žodžius „Adityviosios gamybos“ pakeisti žodžiais „Adityviųjų technologijų“, o žodžius „sluoksniniams gamybos procesams“ – žodžiu „procesams“, 2 punkte po žodžio „gamybos“ įrašyti žodžius „, paslaugų teikimo ar kitiems vieneto veiklos“, 3 punkte žodį „gamybos“ pakeisti žodžiais

„vieneto veiklos“, o 6 punkte išbraukti žodį „vidinės“, po žodžio „gaminių“ įrašyti žodžius „ar krovinių“ ir žodį „gamyboje“ pakeisti žodžiais „vieneto veiklos procesuose“, žodį „judėjimą“ – žodžiu „judėjimui“;

3) turto grupę „Mašinos ir įrengimai“ papildyti 7 punktu: „7) Atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir energijos kaupimo mašinos ir įrengimai – skirti elektros ar šilumos energijai gaminti ir kaupti“;

4) priedėlio materialiojo turto dalį papildyti turto grupe „Įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)“ ir jos 1 punktu: „1) Atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir energijos kaupimo įrenginiai bei sistemos, jų prijungimo prie elektros tinklų infrastruktūra“;

5) turto grupės „Kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)“ 1 punkte žodį „gamybos“ pakeisti žodžiais „vieneto veiklos procesų“, o 2 punkte po žodžio „gamybos“ įrašyti žodžius „, paslaugų teikimo ar kitų vieneto veiklos procesų valdymo“, 3 punkte žodžius „vertės grandinėje“ išbraukti, o šią turto grupę papildyti 4 punktu: „4) Duomenų centrų, debesų kompiuterijos, kraštinio skaičiavimo, didelio našumo skaičiavimo, duomenų saugojimo, duomenų perdavimo, elektroninių ryšių, kibernetinio saugumo, dirbtinio intelekto, programinės įrangos kūrimo, skaitmeninių platformų, skaitmeninių paslaugų ir kitų skaitmeninės ekonomikos veiklų vykdymui skirta kompiuterinė technika ir ryšių priemonės, tinklų ir duomenų apdorojimo įranga bei jų komponentai“;

6) turto grupės „Programinė įranga“ 1 punkte po žodžio „gamybos“ įrašyti žodžius „, paslaugų teikimo ar kitų vieneto veiklos“, 2 punkte žodžius „gamybos valdymo“ pakeisti žodžiais „verslo valdymo“ ir žodžius „skirtos gamybos procesų“ – žodžiais „skirtos procesų“, 3 punkte žodį „gamybos“ pakeisti žodžiais „vieneto veiklos“, o 4 punkte žodžius „gamybos procese“ pakeisti žodžiais „vieneto veikloje“.

3. **Siūlome aiškiai reglamentuoti atskaitymo dydį ir metinę ribą**

Projekto 1 straipsnio 2 dalyje vartojama formuluotė „apmokestinamasis pelnas gali būti sumažintas iki 200 procentų“ neatitinka aiškinamajame rašte aprašyto mechanizmo: dvigubinamos tinkamo turto įsigijimo išlaidos, o vieno mokestinio laikotarpio apmokestinamasis pelnas gali būti sumažintas tik iki nulio. Į tai dėmesys atkreiptas ir TD išvadoje.

Pagal Projekte numatytą mechanizmą 1 mln. eurų tinkamų investicijų suteiktų teisę į 2 mln. eurų apmokestinamąjį pelną mažinančią sumą. Vienais metais apmokestinamasis pelnas galėtų būti sumažintas daugiausia iki nulio, o nepanaudota suma būtų perkeliama penkerius metus ir sudengiama su atitinkamų metų apmokestinamuoju pelnu. Be to, nuo 1 mln. eurų turto vertės būtų skaičiuojamas ir atskaitomas mokestinis nusidėvėjimas pagal Pelno mokesčio įstatymo (toliau – Įstatymas) 18 straipsnį, todėl bendras atskaitymas siektų 300 proc. investicijos vertės.

Kad šis mechanizmas būtų aiškiai matomas įstatymo tekste, siūlome, vadovaudamiesi TD išvados 1, 3 ir 5 punktais:

1) Projekto 1 straipsnio 1 dalimi dėstomos 46¹ straipsnio 1 dalies antrajame sakinyje skliausteliuose esančias nuostatas dėstyti atskirais sakiniais, o žodžius „mažinamas dvigubu dydžiu“ pakeisti žodžiais „mažinamas dvigubu faktiškai patirtų išlaidų šiam turtui įsigyti dydžiu“;

2) Projekto 1 straipsnio 2 dalimi dėstomos 46¹ straipsnio 2 dalies pirmajame sakinyje išbraukti žodžius „(įsigyjant šio Įstatymo 2 priedėlyje nurodytą ilgalaikį turtą apmokestinamasis pelnas gali būti sumažintas iki 200 procentų)“;

3) šios dalies antrąjį sakinį išdėstyti taip: „Jei pagal šio straipsnio 1 dalį apskaičiuota apmokestinamąjį pelną mažinanti suma yra didesnė negu už mokestinį laikotarpį apskaičiuota

apmokestinamojo pelno suma, šią sumą viršijanti dalis gali būti perkeliama už vėlesnius keturis vienas po kito einančius mokestinius laikotarpius apskaičiuotoms apmokestinamojo pelno sumoms sumažinti, atitinkamai mažinant perkeliamą sumą, o įsigyjant šio Įstatymo 2 priedėlyje nurodytą ilgalaikį turtą – už vėlesnius penkis vienas po kito einančius mokestinius laikotarpius.“;

4) šios dalies paskutiniajame sakinyje prieš žodį „būti“ įrašyti žodį „gali“.

Aiškinamajame rašte nurodyta, kad lengvata apima ir turto diegimo, integravimo, testavimo bei mokymo sąnaudas, tačiau Projekto tekste tai nėra aiškiai įtvirtinta. Prašome šių išlaidų traktavimą aiškiai nustatyti įstatyme, kad jis nebūtų paliktas aiškinimui praktikoje.

4. **Siūlome nustatyti neribotą naujosios lengvatos taikymo laikotarpį**

Pagal galiojančio Įstatymo 46¹ straipsnio 4 dalį investicinio projekto lengvata taikoma tik per 2009–2028 metų mokestinius laikotarpius patirtoms išlaidoms, o Projektas šios ribos nekeičia. Todėl naujoji lengvata būtų taikoma tik 2027–2028 m. investicijoms. Toks trumpas laikotarpis daugiausia paskatintų paankstinti jau suplanuotas investicijas, o ne pradėti naujus ilgalaikius projektus – būtent tokį rezultatą parodė Jungtinės Karalystės patirtis. Investicijoms reikia ilgalaikio stabilumo, todėl įmonės turi žinoti, kad palankios sąlygos galios ne vienerius metus.

Siūlome jau dabar, svarstant Projektą, nustatyti neribotą naujosios lengvatos taikymo laikotarpį: 46¹ straipsnio 4 dalyje įtvirtinti, kad 2028 metų išlaidų patyrimo termino riba netaikoma Įstatymo 2 priedėlyje nurodytam turtui įsigyti patirtoms išlaidoms. Bendrosios investicinio projekto lengvatos termino siūlome nekeisti, kad pakeitimas neapimtų papildomų, Projekto tikslų neatitinkančių išlaidų. TD išvados 4 punkte taip pat nurodyta, kad svarstytina keisti 46¹ straipsnio 4 dalyje nustatytą 2009–2028 metų terminą; Asociacija siūlo šį klausimą išspręsti būtent naujajai lengvatai, bendro termino nekeičiant. Be to, TD išvados 6 punkte nurodyta, kad įsigaliojimas 2027 m. sausio 1 d. prieštarautų Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 daliai ir Mokesčių administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 daliai (ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo paskelbimo), todėl įsigaliojimo data koreguotina. Jei įstatymas įsigaliotų 2027 m. viduryje, nepakeitus 2028 metų ribos naujoms investicijoms būtų likę tik apie pusantrų metų, todėl sprendimas dėl neriboto naujosios lengvatos taikymo laikotarpio dar svarbesnis.

5. **Prašome patikslinti fiskalinio poveikio vertinimą**

Aiškinamajame rašte nurodoma apie 327 mln. eurų pirmųjų metų valstybės biudžeto pajamų netektis (2025 m. kainomis). Šis įvertis gautas adaptuojant QUEST modelio simuliaciją, kuri iš pradžių modeliavo estiško paskirstytojo pelno apmokestinimo modelio įvedimą Lietuvoje, todėl jo nereikėtų laikyti patikimu būtent šio Projekto poveikio įverčiu. Tas pats pasakytina apie Projekto poveikio investicijoms ir BVP augimui įverčius.

Italijoje, kur taikyta Projektui artimiausia „Industria 4.0“ lengvata, pirmaisiais reikšmingo poveikio metais (2018 m.) oficialiai prognozuota apie 1,131 mlrd. eurų negautų pajamų, arba apie 0,064 proc. BVP. Pritaikius tokį patį santykį Finansų ministerijos prognozuojamam 2027 m. Lietuvos nominaliajam BVP (94 mlrd. eurų), analogiška pirmųjų metų reformos kaina būtų apie 61 mln. eurų, t. y. maždaug penkis kartus mažesnė, nei nurodyta aiškinamajame rašte. Tai orientacinis palyginimas, o ne šio Projekto fiskalinio poveikio prognozė, tačiau jis rodo, kad fiskalinė reformos kaina nėra iki galo aiški.

Prašome svarstant Projektą pateikti patikslintą poveikio ir naudos vertinimą, grindžiamą numatomu lengvata pasinaudosiančių įmonių skaičiumi, tinkamų investicijų apimtimi ir faktiniu atskaitymo panaudojimu. Toks vertinimas leistų pagrįstai nustatyti lengvatos apimtį ir taikymo sąlygas.

Investors' Forum

Gedimino pr. 10-9B
LT-01103 Vilnius, Lietuva
El.p. info@investorsforum.lt
www.investorsforum.lt

6. **Prašome užtikrinti lengvatos administravimo aiškumą ir prieinamumą**

Aiškinamajame rašte numatyta, kad Inovacijų agentūra, kilus neaiškumų, ūkio subjektams ar mokesčių administratoriui teiktų ekspertines išvadas dėl turto priskyrimo Projekto 2 priedėlyje nurodytoms turto grupėms. Pritariame šiai idėjai, tačiau ją įgyvendinantis Technologijų ir inovacijų įstatymo pakeitimas turėtų būti priimtas kartu su Projektu ir nustatyti aiškius išvadų pateikimo terminus bei nemokamą paslaugos teikimą. Inovacijų agentūrai turi būti užtikrinti pakankami žmogiškieji ir finansiniai ištekliai – priešingu atveju vertinimai užsitęstų, o verslui tektų papildoma administracinė ir finansinė našta.

Penkerių metų perkėlimo laikotarpis gali būti nepakankamas įmonėms, kurios neuždirba pakankamo apmokestinamojo pelno, todėl lengvata būtų palankesnė didelėms ir stabiliai pelningoms įmonėms, o mažos ir vidutinės įmonės ja galėtų pasinaudoti tik iš dalies arba visai nepasinaudoti. Svarstytina galimybė, įvertinus poveikį biudžetui, nepanaudotą lengvatos sumą priskirti mokestiniams nuostoliams ir juos perkelti į vėlesnius metus.

7. Prašome:

7.1. Lietuvos Respublikos finansų ministeriją ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministeriją, rengiant Vyriausybės išvadą dėl Projekto, joje pritarti šiame rašte pateiktiems pasiūlymams, o Finansų ministeriją kartu pateikti patikslintą Projekto fiskalinio poveikio vertinimą;

7.2. Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetą pritarti Projektui ir jį svarstant:

1) išplėsti lengvatos taikymą kitiems sektoriams, atsinaujinančiai energetikai ir skaitmeninės ekonomikos veiklai skirtai kompiuterinei technikai;
2) aiškiai reglamentuoti atskaitymo dydį ir metinę ribą pagal šiame rašte pateiktas pataisas;
3) nustatyti neribotą naujosios lengvatos taikymo laikotarpį.

Taip lengvata galėtų pasinaudoti visų sektorių įmonės, investuojančios į našumą, o pati lengvata liktų tikslinė ir ilgalaikė.

Vykdantysis direktorius

Asociacija „Investors' Forum“ Vytautas Šilinskas